

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 22. De Clericis peregrinis non ordinandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

non esse primariam, constat ex eo quod bigamuse censetur etiam ille, qui unam uxorem habuit, sed viduam, vel alio modo corruptam, ut patet ex dictis. Non obstat, quod concubinarus sit longè turpior, quam bigamia, & ille tamen non removeat ab Ordinibus: quia nihilominus bigamia ex natura signum est incontinentiæ magis duræ, firmiterque inhaerentis.

§. Quid si verò bigamus ordinetur absque dispensatione, recipiet quidem characterem, non tamen poterit absque dispensatione in eo Ordine ministrare, Dispensare autem Episcopus nequit cum bigamis, veris vel interpretatis: non solum quoad factos Ordines, *2. ibi Glor. & Abbas h. t. sed nec quoad minores, aut primam tonsuram, aut beneficium etiam simplex*, ut patet ex *c. unico eod. in 6. ibique. Anchar. Franc. Cone. Trid. Sess. 23. c. 17. De reformat. nec etiam quoad usum minorum Ordinum*, contra Navar. quia communior sententia est in contrarium. Abbas *in c. 1. h. t. Suarez De censur. disput. 49. Sess. 6.* & ira declarasse sacram Congreg. refert Piassec. *1. p. cap. 1. art. 10 n. 11* ubi tenet. posse Episcopum dispensare in bigamia similiudinatoria, citans Abb. in *c. 1. Qui Clerici vel vocentes, & c. Pontif. si Episcopus ordines bigamum absque dispensatione, privandus est potestate conferendi Ordines, d. c. 2. h. t.* non autem ipso jure suspensus est à collatione Ordinis, quem contulit Garzias *De benef. p. 7. c. 6 n. 6. & seqq.*

TITULUS XXII.

De Clericis peregrinis non ordinandis.

§. I.

Cur tales ordinari prohibeantur,

1. Qui dicantur Clerici peregrini.
2. Illi non creditur, afferentibus se à suo Episcopo promotos.
3. Nec admitti debent, ut celebrent publicè.
4. Recipere horum.

Inter eos, qui ordinari non debent, vel non facile, vel ab executione Ordinum repellit,

sunt & Clerici peregrini id est, qui non subsunt jurisdictioni ordinantis *10ra Dist. 71.* Idemque dicendum de Laicis respectu Episcopi ordinantis, cui non subsunt, ut probat *c. ult. De temporibus ordinat. in 6.* ubi ait Pontifex: *Nullus Episcopus absque superioris licentia homini aliena diaconi clericaliæ præsumat conferre conjugum.* Censetur autem Laicus esse sub jurisdictione illius Episcopi à quo Chrismate unctus est atque confirmatus Quibus vero modis quis subiciatur Episcopo ante dictum est.

2. Clerico autem peregrino, jure jurando afferent se à suo Episcopo aliquos Ordines accepisse, & desiderare ad superiores promoveri, non creditur, *c. 2. h. t.* Nec potest ordinari à non suo Episcopo, nisi litteras commendatitias & dimissorias adferat à suis; quarum exemplar descriptum est *Dist. 73.*

3. Pari modo peregrinus Sacerdos, qui omnino ignotus est, admitti non debet ab Episcopo, ut publicè rem divinam faciat & celebret, nisi per litteras vel testes probet se ab Episcopo suo ad Ordines promotum esse *cap. 3. h. t. c. 2. & 3. De temporibus ordinat. in 6. conc. Trid. Sess. 23. c. 16. in fine* Inferiores vero Episcopo non possunt Clericum peregrinum in suas Ecclesias recipere, absque Episcopi licentia, *c. ult. h. t.* Imò ex valde longinqua regione Clerici probare Ordines debent per litteras, quinque Episcoporum sigillis munitas, *c. 1. h. t.*

4. Ratio horum omnium est in primis, quod Episcopus non debeat immittere falem in messem alienam quia inde nasci solent discordiæ, *can. Illud Distinct. 71.* Deinde, quia Ecclesia suspectos habet Clericos peregrinos: solent esse criminosi, infames, excommunicati, fugitivi aut in exilium missi, vel aliis similibus obnoxii, affirmantes mentientesque se ordinatos à suis Episcopis, *can. Afros & can. seq. dist. 98. c. 1. De temp. ordin. in 6.*

Differt autem hic Titulus à Tit. De clericis peregrinantibus lib. 2. Decret. quod hic agat de Clericis peregrinis, respectu Ordinum suscipendorum: ille vero respectu litium, quatenus ratione peregrinationis gaudent vel non gaudeat aliquibus litigantium privilegiis.

§. II. De

§. II.

De aliis ordinari prohibitis.

1. 3. Ordinari prohibentur non baptizati &c.
4. Non confirmati.
5. 6. Mulieres & Hermaphroditi.
7. 8. Illiterati, & pœna sic ordinatorum.
9. Crimine aliquo infames.
10. Non habentes titulum.
11. Tituli nomine quid intelligatur.

Sunt & alii, præter enumeratos qui ordinari prohibentur: ut in primis non baptizatus, quia baptismus est omnium aliorum Sacramentorum janua & fundamentum *c. 1. & 2. De cognat. spirituali in 6. Hostiens. in Summa hujus Tit. Navar. in manuali cap. 27. n. 207. Piafec. 1. p. c. 1. art. 3. n. 3.** 2. Secundò, baptizatus in aegritudine, *can. unico Dist. 57.* Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est: nisi forte postea studium & fides ejusdem probabilis fuerit, aut hominum raritas exegerit, *d. can. unico* Item, baptizatus apud hæreticos, *can. Qui in qualibet 1. q. 7.* si modo aduleus fuerit, non infans: nã huic parentũ error nihil efficit, *can. Placuit cum seq. 1. q. 4.** 3. Similiter nec rebaptizatus vel rebaptizans, *can. Confirmandis Dist. 50. junctio c. 2. inf. De Apostatis.* Idque obtinet etiam in ignorantè rebaptizatis ac rebaptizantibus *can. Qui bis, & ibi Glos. quam vide, de consecrat. Dist. 4.* Nec solum hanc irregularitatem rebaptizatus in principio contrahit, sed & qui, postea quam seipsum rebaptizatum, id ratum habet: imò is quoque, qui metu cadente in constantem virum, rebaptizatus fuit; secus, si per vim coactivam. Sed & qui rebaptizanti ministrant, Acolyti, Subdiaconi vel Diaconi officio fungentes, eadem irregularitate afficiuntur, *c. 2. inf. De Apostatis.* Et horum omnium dispensatio ad solum spectat Pontificem, qui vix illis dispensabit, ut religionem ingrediantur, *d. c. 2.* Licet videatur Episcopus posse dispensare cum rebaptizato ignorantia probabilis, vel metu cadente in constantem virum, ut tenet Piafec. *d. art. 3. n. 4.*

4. Similiter ordinari nequit non confirmatus, Conc. Trident. *Sess. 23. c. 4. de refor.* Si tamen ordinetur, modò non ex contemptu faciat, nullam censuram incurrit Victoria *De Sacramento Ordinis n. 232.* Imò in tali casu nec ordi-

narum, nec ordinantem peccare mortaliter, tradit Navar. *in manuali cap. 22. n. 9.*

5. Item mulier, tamquam Ordinis profus incapax *c. Nova 10. inf. De Pœni. & remiss. Archidiacon. in can. Diaconissam xxvii. q. 1. Hostiens. in Summa h. t. §. sed & præter; tenentque Theologi & Canonista omnes.* Nec obstat, quod legamus in Ecclesia fuisse Prebyteras, Diaconas, & Episcopas, *can. Mulieres, can. Presbyter Distinct. 32. l. Generali Cod. De sacros. Ecclsi.* quia eam appellationem non sunt sortitæ ab Ordine aliquo sacramentali, sed eo quod fuerint uxores eorum, qui Diaconi, Subdiaconi, Prebyteri vel Episcopi factierant; & separatim vitam continentem agebant: vel eam appellationem acceperunt à dignitate aut cura, sibi inter mulieres concessa & commissa: hoc enim pacto olim Presbyteræ dicebantur viduæ seniores; & Diaconarum munus erat præesse foribus Ecclesiæ, per quas mulieres ingrediebantur.

6. Idem docent Theologi & communiter Interpretes, *in can. Si testes §. Hermaphoditus iv. q. 1. de Hermaphoditis, & que vel magis Participantibus sexum fœminem quia tales non sunt absolutè & simpliciter viri.* Qui vero magis declinant ad sexum vitilem, capaces quidem erunt Ordinis, tamquam qui simpliciter censentur esse viri, *juxta l. quaritur D. De statu hominum:* tamen ob indecentiam & monstrositatem repellere debent, *can. 1. Dist. 36.*

7. sed & ab Ordinibus arcantur illiterati id est qui vel nullam omnino litterarum habent scientiam, vel non eam, quæ ad Ordinis cujusque susceptionem & executionem requiritur, *c. Congregato 53. sup. De elect. idque id. o quia Clericorum ac Præfulum est, lucem sapientiæ ac scientiæ aliis infundere, ac populum in viâ Domini erudire, quod præstare nequeunt illiterati.* Aded ut penitus illiterato ne quidem prima tonsura conferri queat, *c. fin. de temporib. ordinat in 6. Conc. Trid. Sess. 21. cap. 4. de reformat.* frustra in hoc dispensante Episcopo. Quæ autem scientia sit sufficiens, Judicis seu Episcopi arbitrio relicta est: nisi quod hodie Conc. Trident. exactius & melius declarat, quæ & quanta litterarum cognitio in singulis Ordinibus requiritur: de prima tonsura, *Sess. 27. cap. 4.* quoad minores Ordines, *cap. 11. quoad Subdiaconatum ac Dia-*

conatum, *cap. 13.* quoad prebyteratum *cap. 14.* quoad Episcopatum *Sess. 7. c. 1. & Sess. 22. c. 2.*

8. Quod si proflus illiteratus ordinetur, recipiet quidem characterem, quia litterarum scientia, licet sit de præcepto, non est tamen de substantia Ordinis: & conveniens pœna esse videtur, ut talis ab Ordinibus suspendatur, donec scientiam ad Ordinem sufficientem sibi comparaverit. Tollitur vero hoc impedimentum, primo, si scientia ad Ordinem requisita comparatur; adeo ut tunc non sit opus aliquâ dispensatione, cum cessante causa cessare debeat effectus. Secundo, per dispensationem, quam tamen impetiri nequit Episcopus, eo quod hæc irregularitas sit juris Pontificis, nec in jure repeñatur talis potestas Episcopo data.

9. Præterea ordinati prohibentur graviori aliquo crimine irretiti, ut Apostata, Hæretici, Schismatici, Simoniaci, Idololatra, Adulteri, Incestuosi, Fornicarii, Raptores virginum, Sodomita, Perjuri, Homicida, voluntarii, aut culpabiles, *c. Contineatur 8. c. De cætero 11. inf. De homicidio communiter DD.* Sub homicidio autem hic continetur non solum homicidium, ex quo mors sequitur, sed etiam abscissio membri, ut scilicet abscidens membrum aliquod corporis humani hanc irregularitatem contrahat, *Piasec. p. 1. cap. 1. art. 5. n. 5. post Abb. in cap. Tuano 19. §. ad ultimum inf. De homicidio.* Item Falsarii, Usurarii, Fures, Sacrilegi, similes, *cap. fin. sup. De temporib. ordin.* Item Scutæ, Scenici, Ludici, Seditiosi, Injuriarum renaces, Ultiores, Adulatores, Alex, atque ebrietati debiti, *can. 3. cum seq. Distinct. 46. a. liique similes, de quibus vide can. Infames 11. q. 7. & 1. q. 7. per tot.* Qui quidem omnes ordinati verentur, modo notorii sint, aut per sententiam, aut per confessionem in jure, id est, in iudicio factam, per evidentiam facti, quæ tergiversatione aliquâ elidi non possit, *cap. fin. inf. de sobabit. Cler. & mulier.*

10. Insuper solemniter & publicè pœnitentes, excommunicati majori excommunicatione Navar. *in manual cap. 27. n. 12. & 24.* suspensi ab Ordine interdicti sub pœna suspensionis ab Ordine sic suscepti executione, aut dispositionis in perpetuum: & durante excommunicatione, suspensione, vel interdicto, nequeunt

ad superiorem Ordinem ascendere, Navar. *d. c. 27. n. 244.*

Denique nullus sine titulo ordinandus est, Conc. Trid. *Sess. 21. cap. 2. de reformat.* adeo ut si absque titulo Episcopus aliquem scienter ordinet, vel det licentiam accipiendi Ordines ab alio, teneatur providere ordinato de alimentis, donec beneficium sufficientem eidem contulerit, *c. 2. 4. & 6. inf. De prebendis.*

11. Tituli vero nomine hodie intelligi debet, in Regularibus quidem professio, Zerola *1. p. V. Dimissoria versic. ad quintum;* in Sæcularibus autem beneficium sufficientem ad vivendum honestè, vel sufficientem patrimonium aut pensio *c. Tuis questionibus inf. De prebendis.* Concil. Trid. *Sess. 21. cap. 2. De reformat.* ubi statuit, ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamvis alias si idoneus moribus, scientiâ & ætate ad sacros Ordines promoveatur, nisi prius legitime constet, cum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad vitam honestè sufficiat, pacificè possideret: nec resignari ejusmodi beneficium queat, nisi facta ejus rei mentione, nempe quod ad illius titulum sit promotus, nec admitti resignatio, nisi constet, quod aliud de vivere commodè possit: vel nisi constet, cum vere patrimonium vel pensioem habeat talem, quæ ad vitam sustentandam satis sit; ut denique nec patrimonium saltem non reservato usufructu; nec pensio, sine licentia Episcopi, alienari, extingui, vel remitti ullatenus possit, donec beneficium Ecclesiasticum sufficientem sit adeptus, vel aliunde habeat, quo vitam commodè duceret. Ratio huius est ne Clerici in opprobrium & cum dedecore Ordinis mendicare cogantur, Conc. Trid. *d. loc.* Hinc non potest promoveri quis ad sacros Ordines sub titulo Cappellanæ vel Vicariæ, ad nulum amovibilis, vel alterius beneficii manualis,

Garzias de benef. p. 1. n. 83. aut Commendæ, nisi sit perpetua.

(*)

TITULUS XXIII.

De officio Archidiaconi.

1. Quis dicatur Diaconus: & munus illius.
 2. 3. Quis Archidiaconus: & munus illius: in quibus consistat.

Absolute tractatu ordinationem seu ordinandorum & præficiendorum, siue explicatis modis, quibus ad dignitates Ecclesiasticas promoveri contingit: nunc agendum est de dignitatum officiis, ut sciatur, quo pacto quisque in dignitate constitutus, officio seu munere suo fungi debeat. Quia verò Archidiaconus post Episcopum in Ecclesia Cathedrali dignitate major est, *ad hac 7. h. t.* atque etiam potestate, cum secundum Card. in *Clem. 2. De præbendis*, plura ex jurisdictione seu fori contentioso competant Archidiacono, quam Archiepiscopo, cui cura exercitiumque fori poenitentialis potissimum incumbit, ut patet *ex l. 1. c. 2. h. tit. & can. perlethi §. Archiepiscopus Distinct. 25.* id eo de illo videndum est primo loco.

1. Ubi notandum in primis est, Diaconi nomen esse generale, posseque etiam personis non Ecclesiasticis accommodari, ob generalem significationem verbi, à quo deducitur. Nam dicitur Diaconus à Græco verbo *διακονία* quod Ministro seu famulo significat, & ad diversa ministeria referri potest. Unde & Diaconi Latine Ministri dicuntur, *can. Cleros distinct. 2.* & eorum alij Sæculares, alij Sacri dici possunt. Sumitur tamen hic nomen illud specialiter pro sacro, diciturque comparatione Presbyteri, cui ministrare, subservire & subjici debet, *can. Legitimus distinct. 93.* in ijs, quæ traduntur in *can. Perlethi §. ad Diaconum Dist. 25.* sicut in veteri Testamento Levitæ, in quorum locum Diaconi successerunt, sacerdoti legis antiquæ ministrabant. Diaconus dum ordinatur, inquit Gregorius, solus Episcopus, qui eum benedicit, manus super caput illius ponit, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur, *can. Diaconus dist. 23.* & sub certis verbis ei traditur stola & codex Evangelij: stola quidem, quia

Evangelium, quod per Christi jugum figuratur, lectus est.

2. Inter Diaconos sunt, qui inserviunt Presbyteris simplicibus, quibus & subjiciuntur, locumque digniorem cedere debent, *can. Pervenit, & similibus Dist. 93.* Alij verò inserviunt Episcopo, qui proinde Archidiaconi, quasi Principes seu primi Diaconorum dicuntur, sicut Archiepiscopus dicitur Princeps seu primus Episcoporum, *d. can. Cleros Dist. 21.* Aliterque Archidiaconus etiam oculus Episcopi vocatur, & vicarius ejus reperitur, *c. 7. h. s. Conc. Trid. Sess. 24. c. 12. de reformat.* tamquam qui velut in specula & statione positus prospicere debeat actus totius Ecclesiæ & ad Episcopum referre *can. Diaconi Ecclesia & ibi Glossa, & alij, Dist. 93.* Atque ratione Episcopi, cui inservit, dignior est Presbytero & Archiepiscopo, non fungente eo officio, *c. 1. inf. de officio Archiepiscopi.* Rique jure communi adhæret dignitas, quæ major censetur Monasterijs ipsis & Præpositis eorum.

3. Quantum vero ad officium seu munus Archidiaconi attinet, prævalent ea in re constitutiones & consuetudines Ecclesiarum, sicut & in alijs officijs, *juxta c. Cum olim sup. De consuetudine:* & ex penè tot sunt in officijs Archiepiscopi, Præpositi, & Decani, quot sunt Ecclesiæ; ijque standum est, & maxime attendi debent.

Cessantibus verò consuetudinis locum habent, quæ tum in *d. can. Perlethi distinct. 25.* tum in hoc Titulo nostro, tum alibi passim habentur: veluti quòd ipso jure vicarius sit Episcopi in omnibus, omnisque cura in Clero, tam in urbe quàm extra per parochias habitante, ad eum pertineat, *c. 1. h. tit. quod & curam habet animatum, c. Cum in cunctis 7. §. inferiora sup. De elect. & Diaconis, Archiepiscopi, Presbyteris, alijsque Clericis sibi subjectis imperet: quòd tertio quoque anno circumire & visitare teneatur diocæsim, si Episcopus hoc munus per se obire non possit, d. c. 1. h. t. & singulis annis propriam Ecclesiam, c. Mandamus 6. hoc tit. juxta modum præscriptum à Conc. Trid. d. Sess. 24. cap. 2.* Eiusdem est audire jurgia singulorum, & cuncta, quæ correctione & emendatione indigent, corrigere atque emendare: nisi ardua sint negotia & excessus sit gravis, ita ut majoris necessaria sit præsentia & major